

Vergaderjaar 2024–2025

27 625

Waterbeleid

Nr. 702

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 31 maart 2025

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat over de brief van 13 januari 2025 inzake het Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023–2030 (Kamerstuk 27 625, nr. 697).

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 31 maart 2025. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Peter de Groot

Adjunct-griffier van de commissie,
Meedendorp

- 1 Waarom is er in het actieprogramma niets terug te vinden over (het verminderen van) de inzet van drinkwater voor andere doelen dan drinkwater, zoals watergebruik voor datacenters?
De scope van het Actieprogramma richt zich op de beschikbaarheid van drinkwaterbronnen. In het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing wordt de inzet op bewust en zuinig gebruik vormgegeven.¹
- 2 Hoeveel vergunningen voor nieuwe drinkwaterwinputen zijn er sinds 1 januari 2024 afgegeven?
- 3 Hoeveel vergunningsaanvragen en/of potentiële vergunningverleningen zijn de afgelopen drie jaar onsuccesvol geweest vanwege inmenging door bezwaren van particulieren en/of belangenorganisaties?
- 4 Hoeveel vergunningen zijn het afgelopen jaar geweigerd, op welke gronden gebeurde dit en wat heeft u gedaan, samen met medeoverheden, om de kans van gunnen te vergroten?
Ten aanzien van vragen 2, 3 en 4: het is aan initiatiefnemers om tot ontvankelijke vergunningaanvragen te komen, en het bevoegd gezag om daarop te beschikken. Navraag bij de drinkwatersector leert dat kwantitatieve informatie nog niet structureel verzameld wordt. In het kader van het monitoren en rapporteren van de voortgang van het Actieprogramma zal dit worden opgepakt.
- 5 Hoeveel extra drinkwaterbronnen moeten worden aangeboord om te kunnen voldoen aan de drinkwaterbehoefte in 2030?
Uit de regionale actieplannen blijkt dat er 10 projecten zijn tussen nu en 2030 waarbij gesproken wordt over nieuwe winningen. In de periode na 2030 zijn er nu 11 projecten in beeld waarbij nieuwe winningen gerealiseerd moeten gaan worden. Daarnaast wordt in zo'n 46 verschillende projecten gewerkt aan het realiseren van een uitbreiding van de winning, gebruik makend van bestaande installaties.
- 6 Kunt u in kaart brengen wat op korte termijn de gevolgen zijn voor de Nederlander, gelet op het feit dat aangegeven wordt dat voor drie van de tien drinkwaterbedrijven per direct meer productiecapaciteit noodzakelijk is?
De drinkwaterbedrijven zijn nu in staat om aan de drinkwater-vraag van de huishoudens te voldoen. Om dat zo te houden is het cruciaal dat de productiecapaciteit wordt uitgebreid zodat ook tijdens droge zomers er voldoende drinkwater beschikbaar is.
- 7 Wat is de reactie op het beroepschrift van Vewin en uw ministerie aan de Autoriteit Consument en Markt (ACM) over het toekennen van de juiste prioriteit aan openbare drinkwaterprojecten?
In de uitspraak van 11 maart 2025 door het College van beroep voor het bedrijfsleven (CBB)² wordt de functie «openbare drinkwatervoorziening» verplaatst van categorie 3 (basisvoorzieningen) naar categorie 2 (veiligheid). Op deze wijze krijgt de drinkwatervoorziening per 11 maart als vitale sector de prioriteit die passend is bij het cruciale belang voor de samenleving.

- 8 Kunnen de doelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de doelen uit dit actieprogramma met elkaar conflicteren? Zo ja, op welke wijze wordt dan bepaald welk doel voorrang geniet?
Beide instrumenten hebben een vergelijkbare doelstelling: zorgen voor voldoende water van goede kwaliteit. In de praktijk is het mogelijk dat een voorgenomen winning een negatieve invloed heeft op de kwantitatieve toestand van een grondwaterlichaam. Omdat de KRW ook doelstellingen voor dat grondwaterlichaam kent, kan dit conflicteren. Het is aan het bevoegd gezag om een keuze te maken in de wijze hoe beide belangen gediend kunnen worden.
- 9 Hoeveel oppervlaktewaterlichamen hebben op dit moment de functie drinkwater toegewezen gekregen?
Acht oppervlaktewaterlichamen kennen deze functie.
- 10 Hoeveel oppervlaktewaterlichamen kunnen in potentie de functie drinkwater toegewezen krijgen en wat zijn de kosten die hieraan verbonden zijn?
Technisch is het op zich mogelijk om met intensieve zuiveringstechnieken uit elk oppervlaktewater drinkwater te produceren. Er zijn echter ook andere randvoorwaarden die bepalen of een oppervlaktewater geschikt is, zoals de beschikbaarheid van voldoende water van goede kwaliteit, en de wijze waarop dit water beschermd kan worden. Bij het beoordelen van vergunningaanvragen zullen vergunningverleners rekening houden met de drinkwaterwinningen en mogelijk aanvullende eisen stellen. Dit zou kunnen leiden tot extra kosten. Het toewijzen van de drinkwaterfunctie aan oppervlaktewateren is een van de aspecten die aandacht krijgt in de voorbereiding van het volgende Nationaal Water Programma.
- 11 Hoe wordt ervoor gezorgd dat het vastgestelde doel van de benodigde extra productiecapaciteit voor drinkwater in 2030 passend blijft bij de actuele ontwikkelingen?
Door bij ruimtelijke plannen in een vroeg stadium al rekening te houden met de impact van die plannen op de drinkwatervraag, en periodiek de projecten in de regio's te herijken, kan ervoor gezorgd worden dat de ontwikkeling van drinkwatervraag en aanbod in een gebied elkaar volgen.
- 12 Hoe wordt ervoor gezorgd dat vertraging door bezwaren voorkomen wordt bij de vergunningsverlening en realisatie van nieuwe of uitbreiding van bestaande productielocaties?
De mogelijkheid om bezwaar in te dienen tegen een besluit van de overheid is een belangrijke pijler in het rechtsbestel. De eventuele impact van bezwaren op de doorlooptijd van het proces om te komen tot uitbreiding van de productiecapaciteit, en welke mogelijkheden de verschillende partijen hebben om daaraan te werken, maakt onderdeel uit van de actie die zich richt op de versnellingsmogelijkheden binnen het bestel van de Wet versterking regie volkshuisvesting en de Omgevingswet. Daarnaast speelt het goed vormgeven van het omgevingsmanagement door de drinkwaterbedrijven ook een zeer belangrijke rol in de wijze waarop de omgeving bij dit proces betrokken wordt.

- 13 Hoe wordt de invloed van vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt, om de benodigde capaciteit voor drinkwater in 2030 te realiseren, beperkt?
De vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt is een knelpunt waar de gehele maatschappij mee te maken heeft, en waarin de watersector niet anders is dan andere sectoren. In de Visie op de Waterketen hebben het Rijk, IPO, VNG, Unie van Waterschappen, Vewin en stichting Rioned dit onderwerp geadresseerd en afgesproken samen te werken om de uitdagingen in de arbeidsmarkt voor de waterketen het hoofd te bieden.³ Dit wordt verder uitgewerkt in de uitvoeringsagenda van de Visie. Begin dit jaar is de website van Operatie Sterk Water gelanceerd⁴ waarmee de arbeidsmarkt voor de waterketen gestimuleerd wordt en wordt ingezet op werven en ontwikkeling van medewerkers.
- 14 Welke rol speelt de KRW bij de realisatie van de benodigde extra productiecapaciteit voor drinkwater in 2030?
De KRW ziet ook toe op de goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand van het grondwaterlichaam. Indien dat systeem onder druk staat of overbelast is zal het bevoegd gezag zeer terughoudend zijn met het verruimen van onttrekkingsvergunningen. Dat kan betekenen dat een drinkwaterbedrijf in de zoektocht naar uitbreiding van de productiecapaciteit naar onconventionele bronnen gaat kijken. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek van Brabant Water naar het gebruik van brak grondwater en zeewater voor de productie van drinkwater.
- 15 In welke mate kan de KRW vertraging opleveren bij de benodigde extra productiecapaciteit voor drinkwater in 2030?
Ook drinkwaterbedrijven moeten aan de KRW-doelstellingen voldoen. Bij de productie van drinkwater ontstaat meestal een afvalwaterstroom. Voor deze afvalwaterstroom wordt, net als alle andere afvalwaterstromen, met behulp van de immissietoets nagegaan of deze afvalstroom het doelbereik van de KRW in gevaar brengt. Indien dat het geval is zal het bevoegd gezag aanvullende maatregelen vragen, net zoals dat ook gebeurt bij andere afvalwaterstromen.
- 16 Wat is de huidige prioritering van energievragers die netbeheerders aan moeten houden bij het verlenen van energie aan de verschillende energievragers in het kader van netcongestie?
De prioritering is opgenomen in het Codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken⁵.
- 17 Hoe wordt ervoor gezorgd dat het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023 – 2030 passend zal zijn in de Nota Ruimte en hoe wordt voorkomen dat dit programma haaks staat op de Nota Ruimte?
Om ervoor te zorgen dat de Nota Ruimte en het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023–2030 met elkaar oplopen, wordt, mede ter invulling van de motie van het lid Van der Plas⁶, in de Nota Ruimte expliciet stilgestaan bij de beschikbaarheid van voldoende drinkwater.

- 18 Met welke facetten is rekening gehouden bij de gekozen locaties voor nieuwe en uitbreiding van bestaande productielocaties?
Er wordt met zeer diverse facetten rekening gehouden bij de locatiekeuze.
- *Urgentie (Bijvoorbeeld, in west en midden Brabant is de drinkwatersituatie meer urgent dan in Oost-Brabant)*
 - *Duurzame kwantitatieve beschikbaarheid van het grond- of oppervlaktewater*
 - *Kwaliteit van het grond- of oppervlaktewater dat gebruikt wordt voor de productie.*
 - *Risicovolle activiteiten die mogelijk invloed hebben op de kwaliteit van het gewonnen drinkwater, zowel binnenlands, maar ook in de bovenstroomse landen.*
 - *Ligging van de winning in peilgestuurd gebied*
 - *Afstand tot grondwaterafhankelijke natuurgebieden (o.a. N2000 gebieden, natte natuurparels en NNB-gebieden)*
 - *Voorziene effecten op de omgeving en haar grondgebruikers zoals landbouw, natuur, woningbouw en (zoute) grondwaterstromen.*
 - *Beschermbaarheid van de winning*
 - *Locaties waar toename in vraag wordt verwacht*
 - *Distributiemogelijkheden*
 - *Mogelijkheden ten behoeve van interprovinciale leveringen.*
- 19 Hoe wordt er omgegaan met de veranderende actualiteiten binnen de ruimtelijke ordening, om de doelen gesteld voor de realisatie van genoeg drinkwater in 2030 te halen?
Door zowel bij de weging van het waterbelang als bij trajecten als de Nota Ruimte ervoor te zorgen dat de impact op de drinkwatervoorziening in kaart gebracht en meegewogen wordt, is de verwachting dat ook binnen veranderende actualiteiten het drinkwaterbelang expliciet onderdeel wordt van de overwegingen van het bevoegd gezag. Ook kan dit een punt van aandacht zijn in de voortgangsgesprekken die de Minister van IenW voert met de gedeputeerden Water.
- 20 Welke mogelijkheden zijn er om de vergunningsverlening te verbeteren?
Ten aanzien van onttrekkingsvergunningen wordt, zoals beschreven in het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023–2030, een aantal Communities of Practice ingericht waarin rolhouders (oppervlaktewaterbeheerders, grondwaterbeheerders en drinkwaterbedrijven) hun ervaringen, dilemma's en oplossingsrichtingen met elkaar delen. Op deze wijze wordt vanuit de eigen rol ingezet op het vergroten van de beschikbare kennis en kunde die binnen de vergunningverleningsprocessen nodig is. Ook wordt ingezet op verbetering van de IPLO-website waar de indieningsvereisten worden beschreven.
- 21 In hoeverre zijn de voorziene tekorten een vergunnings- of beschikbaarheidskwestie?
De essentie van een vergunning is dat vanuit een overheid een besluit genomen wordt of een bepaalde activiteit met zijn neveneffecten acceptabel is in een gebied. De beschikbaarheid van stikstofruimte voor de realisatie, voldoende water van een goede kwaliteit, omgevingseffecten en energie maken dat de condities om een dergelijke keuze te maken niet altijd onbeperkt aanwezig zijn. Het is dan ook niet mogelijk om knelpunten eenzijdig aan of het vergunningenproces, of aan de beschikbaarheid van schaarse middelen toe te kennen.

- 22 Welke factoren beïnvloeden de doorlooptijd van een nieuwe winning?
Technische, juridische, financiële en bestuurlijke factoren hebben alle invloed hebben op de doorlooptijd om te komen tot een nieuwe winning. Welke het meest bepalend is hangt sterk af van de situatie.
- 23 Hoe wordt het belang van een voldoende hoog grondwaterpeil in Natura2000-gebieden meegewogen bij nieuwe winningen?
Een van de indieningsvereisten bij de aanvraag voor een onttrekkingsvergunning is een effectbeschouwing. De initiatiefnemer moet daarbij op basis van de maximale grondwaterstandsverlagingen beschouwen wat de effecten voor landbouw, natuur en waardevolle groenvoorziening kunnen zijn door toedoen van de onttrekking.
- 24 Heeft het uitbreiden van zuiveringssystemen invloed op de beschikbaarheid van drinkwaterbronnen en zo ja, in welke mate beïnvloedt dat de doelstellingen?
Op diverse locaties werken de drinkwaterbedrijven aan de vergroting van de productiecapaciteit door uitbreiding of aanpassing van de zuiveringsvoorzieningen. Een techniek die ervoor zorgt dat de spoelwaterverliezen verkleinen zorgt er voor dat met dezelfde hoeveelheid onttrokken water meer drinkwater gemaakt kan worden. Dergelijke optimalisaties hebben een minder grote opbrengst in m³/jaar dan hele nieuwe winningen, maar zijn over het algemeen goed in te passen in bestaande voorzieningsgebieden en zorgen ervoor dat het gewonnen water zo efficiënt mogelijk ingezet wordt. In de verzamelbrief die de Kamer voor het commissiedebat Water van 26 maart 2025 heeft ontvangen, is als bijlage een onderzoek van het RIVM naar de toekomstige drinkwatervoorziening opgenomen waarin meer informatie over dit onderwerp staat⁷.
- 25 Is het mogelijk om wateronttrekkingsvergunningen in te trekken, als de activiteit waar dit water voor wordt gebruikt slechts een gering maatschappelijk belang dient, er structurele schaarste heerst of de politiek andere prioriteiten stelt?
Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid om, als een situatie optreedt die dat rechtvaardigt, er voor te kiezen om een vergunning voor een wateronttrekkingsactiviteit in te trekken. Dit is een besluit met zeer verstrekkende gevolgen voor de vergunninghouder, wat dus ook een deugdelijke motivatie van het bevoegd gezag vraagt. Daarom is in afdeling 8.10 van het Besluit kwaliteit leefomgeving⁸ een limitatieve opsomming gemaakt van de redenen waarom een vergunning ingetrokken mag worden.

- 26 Kunt u voor verschillende veel voorkomende bodemtypes waar nu drinkwater wordt gewonnen, aangeven met welke snelheid het onttrokken water weer wordt aangevuld en hoe we hierop kunnen sturen door meer of minder te onttrekken dan wel te laten infiltreren? Kunt u voor elk bodemtype of soort onttrekking aangeven wat hiervan het belang is (zoals het aandeel in de voorziening, gebrek aan alternatieven, etc.)?
- De toestroming van water naar een grondwaterwinning wordt niet alleen door het bodemtype bepaald. Dat is zeer afhankelijk van de lokale omstandigheden, een oevergrondwaterwinning wordt primair gevoed door het nabije oppervlaktewater terwijl een ondiep gelegen grondwateronttrekking vooral afhankelijk is van de neerslag. Informatie over de bodemtypes en bijbehorende geohydrologische eigenschappen wordt verzameld in de Basisregistratie Ondergrond en ontsloten via het DINO-loket⁹. De interactie van hydrologische omstandigheden en de ondergrond is bepalend voor de grondwaterstromingen, en hoe het grondwatersysteem zich aanpast aan ontwikkelingen. Met behulp van grondwatermodellen¹⁰ worden deze gevolgen ingeschat. De beslissing van het bevoegd gezag over vergoedingaanvragen wordt gedaan mede op basis van deze informatie, maar ook bijvoorbeeld met inachtneming van alternatieven die in het kader van de Milieu Effect Rapportage in beeld zijn gebracht.*
- 27 Klopt het dat door grondwater te onttrekken voor drinkwaterproductie, dit moet worden aangevuld door oppervlaktewater waardoor we actief vervuilende stoffen zoals PFAS in de ondergrond brengen waar het redelijkerwijs nooit meer kan worden verwijderd?
- De ligging en diepte van een grondwateronttrekking zijn bepalend voor de invloed die de winning heeft ten aanzien van een aanzuigende werking van oppervlaktewater met eventuele antropogene stoffen. Zo wordt bij Zeewolde met diepe winningen onder een kleilaag grondwater gewonnen dat in de Veluwe geïnfilteerd is en onder het IJsselmeer doorreist. In een ondieper gelegen winning of in goed doorlatende grond kunnen niet goed afbreekbare antropogene stoffen vanaf het oppervlak met het grondwater meespoelen.*
- 28 Hoe kunnen de forse tariefverschillen tussen drinkwaterbedrijven worden verklaard? Gelden de tariefverschillen alleen voor consumenten of ook voor bedrijven?
- Op grond van de Drinkwaterwet moeten de tarieven van de drinkwaterbedrijven kostendekkend zijn. Tariefverschillen kunnen worden verklaard door kostenverschillen, voor de bereiding van drinkwater uit oppervlaktewater is een intensievere zuiveringsinspanning nodig dan voor grondwater. De tarieven van drinkwaterbedrijven die als voornaamste bron of overwegend grondwater gebruiken zijn over het algemeen lager. Elk drinkwaterbedrijf heeft één tarief voor de levering van drinkwater, dit verschilt niet tussen huishoudens en zakelijke afnemers, tarieven mogen immers niet discriminerend zijn. Drinkwaterbedrijven mogen ook water van drinkwaterkwaliteit leveren als procesmiddel of grondstof, dit is een commerciële activiteit. Deze tarieven kunnen wel verschillen.*

- 29 Zijn de tarieven voor drinkwater nu alleen gebaseerd op de kosten van het maken van drinkwater of ook op de baten en/of het genot van de verbruikers (burgers en bedrijven)?
Op grond van de Drinkwaterwet (artikel 11, lid 1) zijn de tarieven voor drinkwater kostendekkend, transparant en niet discriminerend. De ILT ziet in samenwerking met de ACM toe op de tarieven.
- 30 Waarop zijn de tarieven voor grondwateronttrekking gebaseerd? Houden deze rekening met schaarste of de baten voor de gebruiker?
De Provincies zijn verantwoordelijk voor de grondwaterheffing. De grondwaterheffing is een bestemmingsheffing, waarbij de opbrengsten de kosten voor de volgende uitgaven niet mogen overschrijden:
- 1. maatregelen voor het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van grondwateronttrekkingsactiviteiten;*
 - 2. noodzakelijke onderzoeken voor het grondwaterbeleid en de vaststelling van grondwater gerelateerde schade. De onderzoeken en de hiermee verband houdende kosten zijn nader omschreven in artikel 8.4 van het Omgevingsbesluit;*
 - 3. het houden van een register met gegevens over concrete grondwateronttrekkingsactiviteiten;*
 - 4. de vergoeding van schade die het gevolg is van een grondwateronttrekkingsactiviteit.*
- 31 Wat is er ruimtelijk nodig om meer oppervlaktewater te laten infiltreren in gebieden waar nu grondwater wordt onttrokken?
Op de hoge zandgronden is geen aanvoer van oppervlaktewater mogelijk, en richten maatregelen zich ook meer op het vasthouden van neerslag en verbeteren van infiltratie. Dergelijke maatregelen zijn afhankelijk van zowel de ruimtelijke keuzes ten aanzien van landinrichting en gebruik. Ook brengt dit met zich mee dat er vaker situaties zullen zijn waarin er sprake is van wateroverlast. Hierbij hebben de gemeenten, provincies en waterschappen vanuit hun functies als hoeder van de ruimtelijke ordening, en grond- en oppervlaktewaterbeheerder een cruciale rol.
- 32 Kunnen particulieren of bedrijven die grondwater onttrekken verplicht worden om eenzelfde hoeveelheid water te laten infiltreren?
Waterschappen of provincies zouden juridisch een dergelijke verplichting kunnen overwegen. Vanuit het belang om de kwaliteit van het grondwater te beschermen, is het nodig zeer zorgvuldig om te gaan met verplichtingen ten aanzien van het actief infiltreren. Daarnaast is het de vraag of een dergelijke verplichting handhaafbaar en uitvoerbaar is. Het infiltreren van hemelwater in plaats van dat op de riolering lozen heeft uiteraard de voorkeur.

- 33 Kunt u voor ieder van de tien belangrijkste soorten vervuiling, waarvan het water moet worden gezuiverd om drinkwater te maken, aangeven of deze een menselijke of natuurlijke oorsprong heeft?
In het rapport van de tussenevaluatie van de KRW¹¹ wordt voor diverse chemische stoffen die aangetroffen worden in het grond- en oppervlaktewater de herkomst geduid. Nagenoeg alle soorten vervuiling waarvan het water moet worden gezuiverd om drinkwater te maken zijn te relateren aan menselijke activiteiten.
 Kunt u voor de vervuiling uit menselijke activiteiten aangeven of het (maatschappelijk) goedkoper is om deze vervuiling achteraf bij de drinkwaterproductie te zuiveren of vooraf aan de kant van de vervuilers?
Dit is in grote mate afhankelijk van de stof, de concentratie en de wijze waarop deze verspreid is in de leefomgeving. Indien een stof al wijdverspreid is, en op een diffuse manier vrijkomt, is reiniging achteraf mogelijk goedkoper ten behoeve van de drinkwaterkwaliteit. Om te voorkomen dat een dergelijke situatie zich voordoet is zuivering aan de bron wenselijk.
Voorop staat dat op grond van de Milieuaansprakelijkheidsrichtlijn de vervuiler verplicht wordt passende maatregelen te treffen om de schade te herstellen en de kosten daarvan te betalen. Op grond van de Drinkwaterwet dienen de drinkwaterbedrijven ervoor te zorgen dat de bevolking via het drinkwater niet wordt blootgesteld aan stoffen in concentraties die schade voor de volksgezondheid kunnen veroorzaken.
- 34 Hoe vindt de weging van bestaande en nieuwe belangen plaats tussen drinkwaterproductie, waterbescherming en andere activiteiten, die van invloed zijn op de waterkwaliteit of beschikbaarheid?
In het vergunningverleningsproces wordt deze afweging gemaakt door het bevoegd gezag. Met behulp van de immissietoets wordt nagegaan wat de invloed van een initiatief is op de oppervlaktewaterkwaliteit. Bij een grondwateronttrekking moet de initiatiefnemer de gevolgen van de onttrekking inzichtelijk maken.
- 35 Bent u bereid de Kamer jaarlijks te informeren over de voortgang van het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen en over de uitkomst van het Bestuurlijk Overleg Water?
Ja.
- 36 Krijgt drinkwaterwinning niet alleen prioriteit bij het realiseren van netaansluitingen (via de ACM), maar ook in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat?
In het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (Het MIEK) worden energie-infrastructuurprojecten opgenomen van groot maatschappelijk belang. Het gaat hier bijvoorbeeld over uitbreidingsinvesteringen in het elektriciteitsnet die brede ontwikkelingen mogelijk maken, zoals woningbouw, duurzame mobiliteit en/of verduurzaming van de industrie. Er wordt daarin niet gekeken naar de specifieke aansluiting van individuele partijen. Een MIEK-project, bijvoorbeeld een nieuw 380/150kV-station, maakt doorgaans meerdere ontwikkelingen in een regio mogelijk en heeft dus een bredere scope.
- 37 Hoe is waterbesparing meegenomen in de doelstellingen uit de bijlage?
In de analyse van het RIVM is geen rekening gehouden met besparingen.

- 38 Is het verwachte tekort van 102 miljoen m³ drinkwater een schatting? Zo ja, wat zijn de bandbreedtes van die schatting?
De benodigde toename in operationele reserve om te voldoen aan de drinkwatervraag wordt geschat op 67 tot 102 miljoen m³/jaar. Deze informatie wordt weergegeven op pagina 48 van het RIVM-rapport «Waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030 – knelpunten en oplossingsrichtingen»¹²
- 39 Kan het verwachte tekort van 102 miljoen m³ drinkwater worden uitgesplitst naar provincie of regio?
Ja, dit is per regio aangegeven op pagina 48 van het RIVM-rapport «Waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030 – knelpunten en oplossingsrichtingen»
- 40 Hoeveel grondwater en oppervlaktewater wordt er (naar schatting) jaarlijks onttrokken zonder vergunning of melding?
Vanwege de grenzen waarboven onttrekkingen gemeld moeten worden is het is niet goed mogelijk hier een inschatting van te maken. In 2021 hebben IPO en Unie van Waterschappen de grondwateronttrekkingen in beeld gebracht¹³. In opvolging van de Motie Van Ginneken/ Tjeerd de Groot¹⁴ wordt onderzoek gedaan naar een eventuele aanpassing van de regelgeving ten aanzien van grondwateronttrekkingen op landelijk niveau. Medio 2025 zal uw kamer hier nader over geïnformeerd worden.
- 41 Wat is de impact van warmtepompen op de watervoorziening?
De warmtepomp heeft geen impact op de watervoorziening, het afgiftesysteem maakt wel gebruik van water, maar dat zit in een gesloten circuit net als bij een gangbare CV-installatie.
- 42 Komt er een periodieke voortgangsrapportage?
Zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 35, zal ik u jaarlijks informeren over de voortgang van het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen en over de uitkomst van het Bestuurlijk Overleg Water.
- 43 Hoe wordt er gewaarborgd dat alle partijen goed blijven samenwerken en hun verantwoordelijkheid nemen voor de gemaakte afspraken?
Dit gebeurt op diverse manieren. Onder andere via de bestuurlijke overleggen over dit thema. De drinkwaterbedrijven onderhouden nauw contact met het bevoegd gezag. Vanuit de IPO en Vewin is een bestuurlijke regietafel ingericht, en tijdens de voortgangsgesprekken die de Minister van IenW heeft met de Gedeputeerden Water komt dit onderwerp ook aan bod.
- 44 Wordt voortgang getoetst op concrete doelstellingen?
In de regionale actieplannen wordt nu geduid op welk moment (naar verwachting) projecten afgerond zullen worden en de productiecapaciteit daadwerkelijk is uitgebreid. Op dit moment wordt nog met de sector en IPO nagegaan op welke wijze het beste inzicht in het traject dat naar oplevering toe leidt gegeven kan worden.
- 45 Wat is de impact van zeer zorgwekkende stoffen op de beschikbaarheid van drinkwater?
De aanwezigheid van zeer zorgwekkende stoffen in de leefomgeving kan mogelijk de inspanning vergroten die drinkwaterbedrijven moeten doen om schoon drinkwater te leveren. Daarom is het uitgangspunt van het beleid voor zeer zorgwekkende stoffen ook gericht op het weren van deze stoffen uit de leefomgeving en, indien dat niet mogelijk is, de blootstelling te minimaliseren.

- 46 Wat is de impact van de industrie in Nederland op de beschikbaarheid van drinkwater?
Zo'n 25% van het geproduceerde drinkwater wordt voor geleverd aan zakelijke afnemers, de helft hiervan is voor de industrie (CBS). In gebieden waar de beschikbaarheid van voldoende drinkwater onder druk staat, zal het drinkwaterbedrijf als eerste de aansluiting van nieuwe zakelijke gebruikers toetsen op de noodzaak om aangesloten te worden. Indien noodzakelijk om de levering voor huishoudelijk gebruik te waarborgen kan het drinkwaterbedrijf ook een zakelijke aansluiting weigeren. Dit omdat de leveringsplicht enkel van toepassing is op huishoudelijk gebruik. Dit voorkomt dat een drinkwaterbedrijf verplicht kan worden om water te leveren aan bijvoorbeeld een datacentrum.
- 47 Wat is de impact van drugsafval op de beschikbaarheid van drinkwater?
Zoals verwoord in de reactie op de motie van het lid Van Haga¹⁵ is dumping van drugsafval in grondwaterbeschermingsgebieden een zorgpunt. Om de drinkwatervoorziening te beschermen neemt de meldkamer bij een dergelijk incident contact op met het 24/7 calamiteitennummer van het betreffende drinkwaterbedrijf. Op deze wijze kunnen zo snel mogelijk maatregelen genomen worden ter bescherming van de drinkwatervoorziening.
- 48 In welke gevallen is de aansluiting op het elektriciteitsnet niet gewaarborgd?
Productielocaties voor drinkwater worden ingericht om zo stabiel mogelijk te produceren en kennen dus ook een stabiele energievraag die dan ingepast moet worden binnen de beschikbare ruimte. Dit is een aandachtspunt dat bij ieder project naar voren komt. Het is dan ook goed dat het CBB in haar uitspraak van 11 maart over de prioritering binnen de netcongestie de drinkwatervoorziening als vitale sector prioriteit geeft.
- 49 Hoe nijpend is het probleem op de arbeidsmarkt voor drinkwaterbedrijven om voldoende gekwalificeerd personeel aan zich te binden? Hoeveel fte bij de drinkwaterbedrijven is er nodig om goed te kunnen werken aan de beschikbaarheid van drinkwater? Ook de drinkwatersector voelt de krapte op de arbeidsmarkt. Op dit moment lijken de drinkwaterbedrijven er voldoende in te slagen om over genoeg personeel te beschikken. De afgelopen jaren is het aantal mensen dat werkzaam is in de drinkwatersector gegroeid met zo'n 5% per jaar. Al het beleid is er op gericht om dit ook in de komende jaren voort te zetten. Zo hebben bedrijven nu eigen recruiters in dienst en wordt momenteel gewerkt aan een sectorale arbeidsmarktcampagne om zo meer bekendheid aan het werken in de drinkwatersector te geven. Ook wordt er ingezet op aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden waaronder een salaris dat in lijn is met vergelijkbare omliggende sectoren. Verder staan onderwerpen zoals een goede werk en privé balans, duurzame inzetbaarheid en bevordering van inclusie en diversiteit al sinds jaren prominent op de agenda. Zie ook het antwoord op vraag 13.

- 50 Worden alle sturende principes uit de brief Water en bodem sturend van 25 november 2022 (Kamerstuk 27 625, nr. 592) opgenomen in de handreiking?
Er is een handreiking uitgewerkt ten aanzien van de juridische context van de drinkwatervoorziening als dwingende reden van groot openbaar belang en hoe dit zich verhoudt tot de Habitatrichtlijn, waarin ruimte geboden wordt om afwegingen te maken voor activiteiten die zijn aangemerkt als dwingende reden van groot openbaar belang.¹⁶ Er is voor gekozen om geen aanvullende criteria op te gaan nemen in de handreiking, omdat het bij het maken van de ruimtelijke afwegingen gaat om regionale politieke keuzes.
- 51 Wat zal de handreiking bevatten? Gaat het om een manier waarop het waterbelang gewogen kan worden? Zo ja, wat is daarin de ruimte? Of gaat het strikter om een voorschrift hoe het waterbelang gewogen moet worden?
De handreiking richt zich op de juridische mogelijkheden die de Habitatrichtlijn aan het bevoegd gezag biedt om voor dwingende redenen van groot openbaar belang een afweging te maken.
- 52 Waarom is bij actie 5 («meer wateren de functie drinkwater toewijzen») niet gekozen voor flankerend beleid om ook meer wateren schoon te krijgen, bijvoorbeeld door het mestbeleid aan te scherpen of door een pfas-verbod in te voeren?
Hier is voor gekozen omdat via het KRW-impulsprogramma, de kabinetsinzet voor de nitraatrichtlijn en de PFAS-restrictie op deze thema's al vol op wordt ingezet. Het is onwenselijk om via nog een extra project met een extra projectorganisaties aan precies hetzelfde probleem te werken.

¹ Kamerstukken 27 625, nr. 671

² ECLI:NL:CBB:2025:145, College van Beroep voor het bedrijfsleven, 24/465, 24/466, 24/468, 24/479, 24/480, 24/481, 24/482, 24/483, 24/486, 24/487, 24/488, 24/489, 24/4

³ <https://unievannwaterschappen.nl/wp-content/uploads/Visie-en-strategie-waterketen-11-december-definitief.pdf>

⁴ <https://www.operatiesterkwater.nl/>

⁵ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/codebesluit-prioriteringsruimte-bij-transportverzoeken>

⁶ Kamerstukken 36 200-XII, nr. 33

⁷ Bijlage bij Kamerstukken 27 625, nr. 701

⁸ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0041313&hoofdstuk=8&afdeling=8.10&z=2024-12-21&g=2024-12-21>

⁹ <https://www.dinoloket.nl/>

¹⁰ <https://nhi.nu/>

¹¹ Bijlage bij Kamerstukken 27 625, nr. 696

¹² Kamerstukken 27 625, nr. 622

¹³ <https://unievannwaterschappen.nl/wp-content/uploads/2022/06/Overzicht-grondwateronttrekkingen.pdf>

¹⁴ Kamerstukken 27 625, nr. 636

¹⁵ Kamerstukken 27 625, nr. 653

¹⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2025/01/16/handreiking-dwingende-reden-van-groot-openbaar-belang-en-hoe-de-belangenafweging-gedaan-kan-worden>